

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Keskuskauppakamari	Johanna Sipola	johanna.sipola@chamber.fi, 050 3521172		

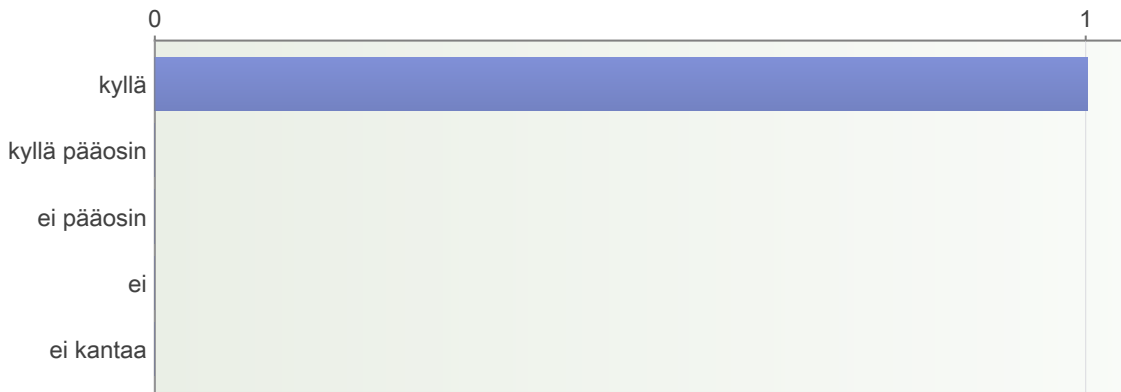
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien mukaan esitetty uudistus asiakkaan valinnanvapaudeksi sosiaali- ja terveyspalveluissa luo mahdollisuudet terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiselle sekä palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden parantamiselle.

Terveys- ja hyvinvointi eroja on mahdollista kaventaa nykyistä paremmalla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuudella, perustason hoidon paremmalla vaikuttavuudella sekä lisäämällä kokonaisvaltaista sosiaali- ja terveyspalveluita yhdistävää hoitoa. Esitetty uudistus mahdollistaisi nämä parannukset asiakkaille. Terveys- ja hyvinvointieroja kaventaisi myös se, että valinnanvapauden astuttua voimaan kaikilla kansalaisilla olisi vapaus valita itselleen sote-keskus sekä asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin saatuaan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden tuottaja. Nykyisin valinnanvapautta ostaa itselleen vain osa kansasta. Uudistuksen jälkeen kaikilla kansalaisilla olisi mahdollisuus vaikuttaa omaan hoitoonsa ja valita itselleen sopivin vaihtoehto tulotasosta riippumatta.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen vaikuttaa moni muukin tekijä kuin sosiaali- ja terveydenhuolto. Kauppakamarien arvion mukaan esitetty uudistus kuitenkin kaventaisi terveys- ja hyvinvointieroja nykytilaan verrattuna.

Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseksi on varmistettava, että toimivat markkinat pääsevät syntymään eri puolille Suomea. Tämä vaatii, että laki valinnanvapaudesta varmistaa mahdollisimman tasapuolisen kilpailuasetelman yksityisten palveluntuottajien ja maakuntien liikelaitosten välillä.

Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ei voi tarkoittaa, että joka puolella Suomea valinnanvapaus on yhtä laajaa. Täydellinen yhdenvertaisuus ei tästä näkökulmasta toteudu nykyisessäkään järjestelmässä. Palveluiden alueellisesti yhdenvertaista saatavuutta on mahdollista edistää myös ottamalla laajemmin käyttöön digitaalisia palveluita ja uudenlaisia tapoja toimia.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

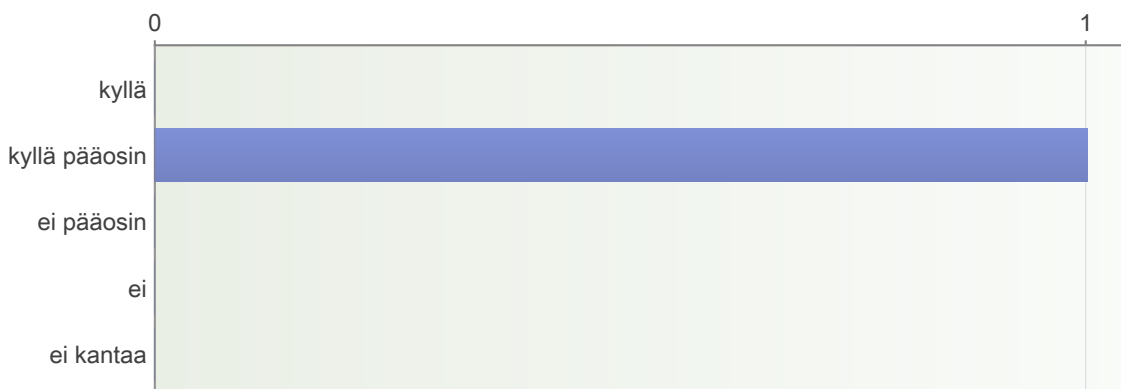
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus lisäisi kauppakamareiden näkemyksen mukaan merkittävästi asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihinsa nykyjärjestelmään verrattuna. Asiakkaan mahdollisuus valita itselleen sopivin sote-keskus ja suunhoidon yksikkö sekä myös mahdollisuus vaihtaa niitä kuuden kuukauden kuluttua edellisestä valinnasta, parantaisi kiistatta asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihinsa. Asiakassetelin sekä henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto lisäisi asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia muissa kuin suoran valinnanvapauden piiriin kuuluvissa palveluissa.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan mahdollisuuteen hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun vaikuttaa olennaisesti tieto saatavilla olevista palveluista ja vaihtoehtoista sekä itse palveluiden saatavuus.

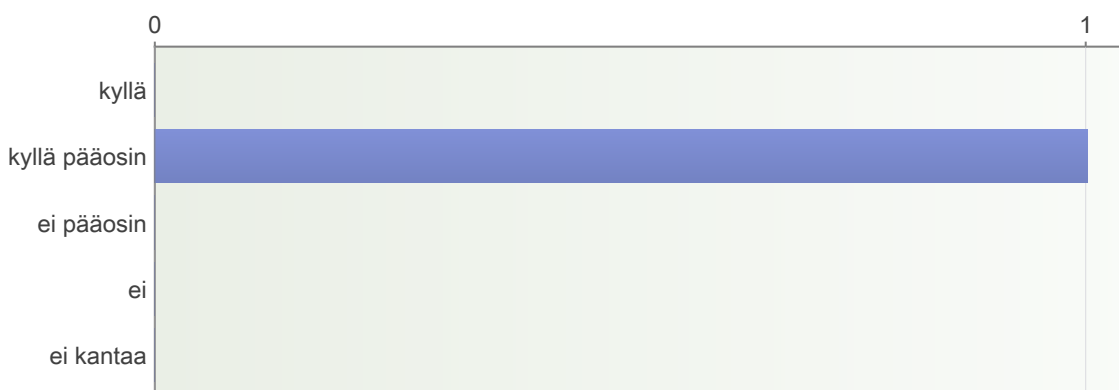
Kauppakamarien arvion mukaan avoin tieto on koko uudistuksen onnistumisen ytimessä. Avoin tieto vaatii asiakkaan näkökulmasta toimivia ja selkeitä verkkopalveluita, joista ilmenee saataville olevat palvelut, niiden jonotusajat sekä mahdollisuus vertailla vaihtoehtoja. Palveluntuottajien näkökulmasta avoin tietoa vaatii tiivistä yhteistyötä julkisen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien välillä sekä toimivia ja kustannuksiltaan kohtuullisia tietohallintojärjestelmiä.

Lakiluonnos takaa kauppakamarien näkemyksen mukaan asiakkaille riittävän tiedonsaannin, neuvonnan, ohjauksen ja tuen, jotta asiakkaalla on mahdollisuus hakeutua hänelle sopivaan palveluun. Ratkaisevaa kuitenkin on, että rakennettavat verkkopalvelut ja tietohallintojärjestelmä mahdollistavat lain toteutumisen suunnitellusti. Kauppakamarit ovat huolissaan tietohallintojärjestelmän valmistumisen aikataulusta sekä siitä, että tietohallintojärjestelmästä on lähdetty kehittämään liian raskasta ja suljettua järjestelmää. Uudistukseen liittyvissä tietohallintoratkaisuissa tulisi ottaa huomioon alustatalouden kehittymisen luomat mahdollisuudet sekä hyödyntää laajemmin yksityisen sektorin tietohallinto-osaamista, jotta voitaisiin varmistaa, että rakennettavat tietojärjestelmät vastaavat tulevaisuuden kehitykseen ja tarpeisiin sekä takaavat asiakkaille, niin kansalaisille kuin palveluntuottajille, mahdollisimman sujuvat palvelut.

Uudet digitaaliset palvelut ovat myös keskeistä sille, että palveluiden saatavuutta voidaan parantaa eri puolilla Suomea. Asiakkaan mahdollisuutta hakeutua hänen omaan tilanteeseen sopivaan palveluun voi rajoittaa alueella sijaitsevien vaihtoehtoisten palveluiden määrä. Kauppakamarien näkemyksen mukaan lain on taattava yhdenvertaiset hoitomahdollisuudet ja palvelut eri puolilla Suomea, mutta lain ei pidä taata yhdenvertaista määrää vaihtoehtoja kaikille. Nykyjärjestelmänkään puitteissa vaihtoehtojen määrä ei ole kaikille sama.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

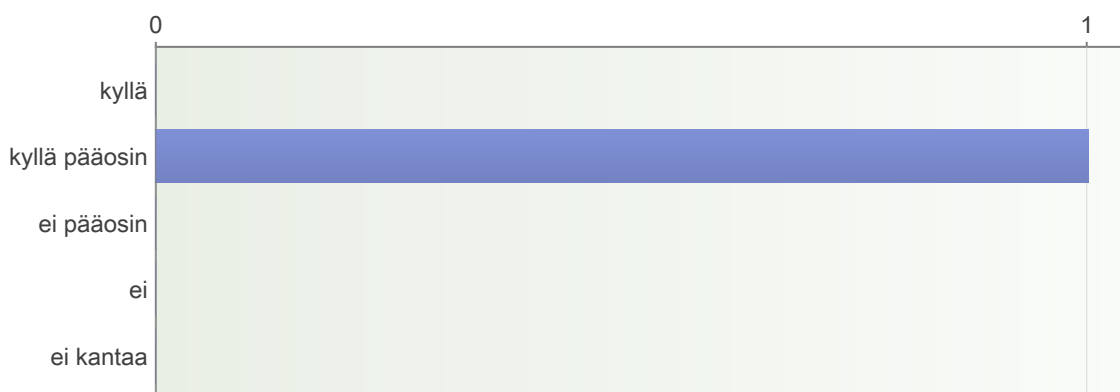
Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen onnistumisen kannalta on olennaista, kuinka kokonaisvaltaisesti ja vaikuttavasti asiakkaita pystytään tulevaisuudessa hoitamaan ja miten sirpaloitumisen luomasta tehottomuudesta ja kustannusten noususta päästään eroon. Kauppakamarit arvioivat, että lakiluonnos luo tarpeelliset puitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamiselle. Vastuu palveluiden yhteensovittamisesta on selkeästi määrätty suoran valinnan palveluntuottajalle, jos asiakas saa vain suoran valinnan palveluja, ja maakunnalle, jos asiakas saa suoran valinnan palveluiden lisäksi maakunnan liikelaitoksen tuotantovastuulla olevia muita kuin suoran valinnan palveluita. Suoran valinnan palveluiden tuottajille sekä maakuntien liikelaitoksille on kirjattu lakiluonnokseen velvoite tehdä yhteistyötä. Kirjaus on kauppakamarien näkemyksen mukaan tärkeä, sillä palveluiden toimiva yhteensovittaminen vaatii toimivaa yhteistyötä ja saumatonta tiedonkulkua eri palveluntuottajien välillä. Tiedonkulun kannalta toimiva tietojärjestelmä on keskeisessä asemassa. Pääsyn yhteiseen tietojärjestelmään on oltava kustannuksiltaan ja teknisiltä vaatimuksiltaan mahdollista myös pienille toimijoille.

Myös henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto on erittäin kannatettavaa nimenomaan palveluiden yhteensovittamisen näkökulmasta. Vammais- ja vanhuspalveluissa henkilökohtainen budjetti mahdollistaisi asiakkaalle paremmat mahdollisuudet rakentaa itselleen toimiva palvelukokonaisuus.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

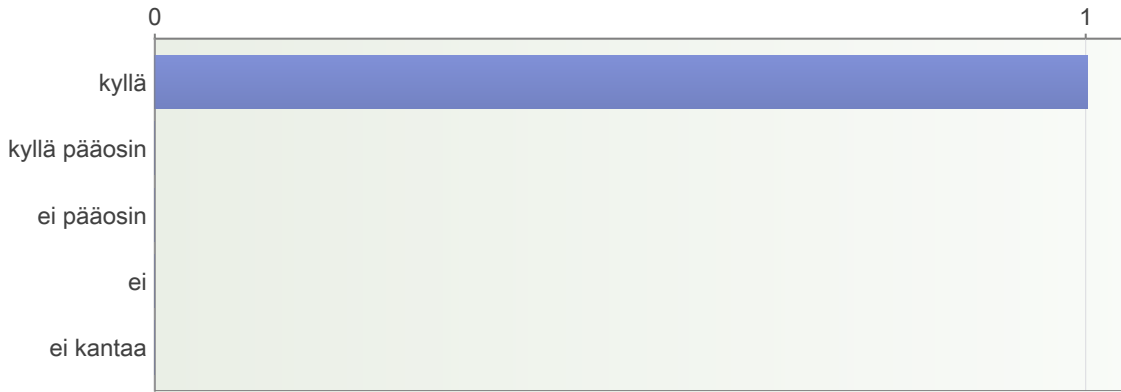
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos parantaisi palvelujen horisontaalista ja vertikaalista integraatiota nykyisestä.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

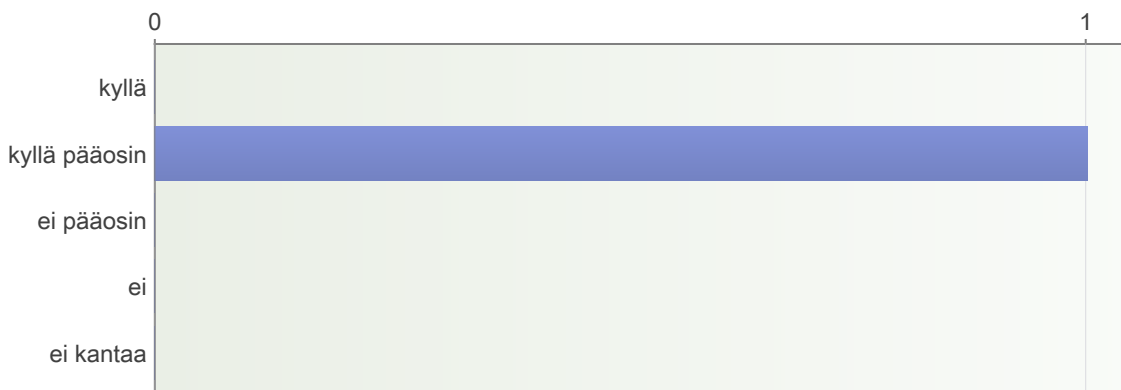
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys antaa maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen. Kauppakamarien mukaan edellytykset saattavat olla liiankin hyvät, sillä maakuntien esitetty järjestämisvastuu yhdistettynä maakuntien rooliin merkittävimpänä palveluntuottajana voi johtaa tilanteisiin, joissa maakunnat priorisoivat itse tuottamiaan palveluita, vaikka esimerkiksi kustannusten säästön kannalta toisenlainen ratkaisu olisi edullisempi.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

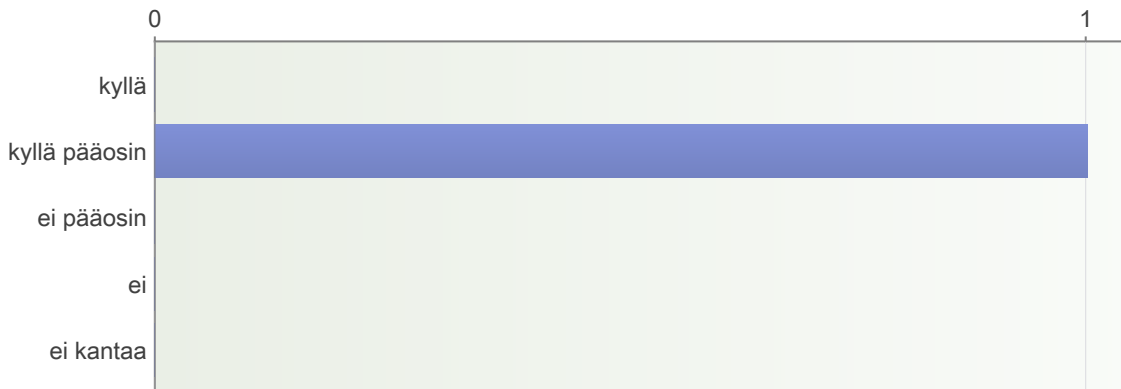
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien mukaan uudistus edistäisi toimintatapojen muutosta ja palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, koska uudistus tuo sosiaali- ja terveydenhuoltoon nykyistä enemmän kilpailua. Mahdollisimman tasapuolinen kilpailuasetelma yhdistettynä pääosin kapitaatiopohjaiseen rahoitukseen kannustaa palveluntuottajia löytämään parhaat mahdolliset toimintatavat asiakkaan näkökulmasta sekä tehostamaan toimintaansa. Asiakas siirtyy uudistuksen myötä enemmän palveluiden keskiöön, jolloin palveluntuottajilla on kannuste kilpaila palveluiden saatavuudella ja laadulla. Pyrkimykset saatavuuden lisäämiseen ja laadun parantamiseen johtavat myös uudenlaisiin palveluinnovaatioihin.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien arvion mukaan uudistuksella voi olla mahdollista hillitä kustannusten kasvua sote-palveluissa kolmesta syystä: 1. Kilpailu yksityisen ja julkisen sektorin välillä levittää parhaita käytäntöjä, tehostaa varsinkin julkisen sektorin toimintaa sekä edistää uusien digitaalisten toimintamuotojen syntymistä. 2. Kustannusten läpinäkyvyys auttaa tehostamaan toimintaa. 3. Uudistus tehostaa hoitoon pääsyä perustasolla, jolloin kustannussäästöjä syntyy erikoissairaanhoidon puolella. Tämä kaikki vaatii, että monituottajamalli saadaan toimimaan ja kilpailuneutraliteetti palveluntuottajien välillä toteutuu.

Kustannusten kasvun hillitsemisessä keskeisessä asemassa on myös sosiaali- ja terveystalouden integraation toteuttaminen onnistuneesti.

On kuitenkin erittäin vaikea arvioida, kuinka sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset kehittyvät uudistuksen jälkeen. Valinnanvapaus on laajalti käytössä Ruotsissa ja monissa muissa Euroopan maissa, mutta täysin samanlaista järjestelmää kuin mitä Suomeen suunnitellaan, ei ole missään. Väestön ikääntyminen tulee myös kasvattamaan sote-menoja lähitulevaisuudessa.

Todennäköisesti suurin tehostamispotentiaali tulee realisoitumaan toimintatapojen ja palvelujen digitalisoitumisen kautta.

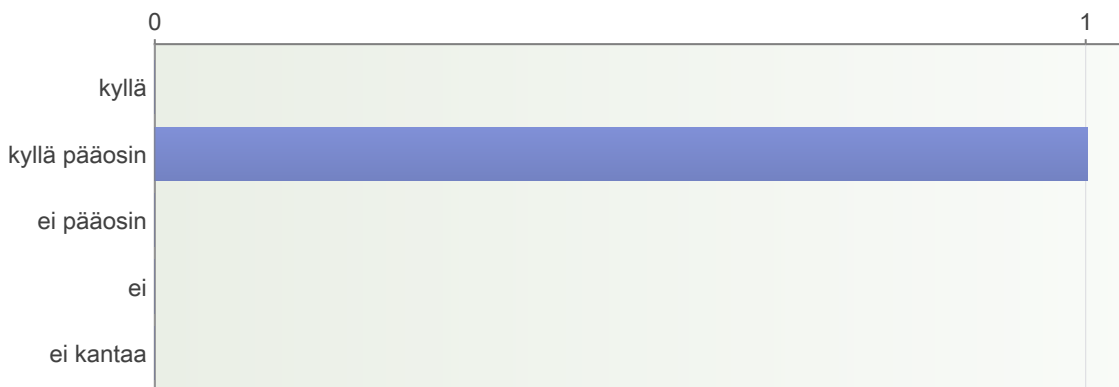
Kauppakamarit pitävät hyvänä, että hallitus on linjannut, että sote- ja maakuntauudistus toteutetaan verotuksen osalta kustannusneutraalisti. Kauppakamarit ovat kuitenkin huolissaan tämän linjauksen toteutumisesta. Uudistuksessa valtion on suunniteltu rahoittavan maakuntien järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut. On kuitenkin kyseenalaista, kuinka suuriin kustannussäästöihin valtio voi maakunnat näiden palveluiden osalta velvoittaa ja mitä tapahtuu, jos maakunta ei saa järjestettyä vaadittavia palveluita valtion osoittamilla määrärahoilla.

Valtion maakunnille ohjaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen tarkoitettuun rahoitusmalliin on rakennettava merkittäviä kannusteita, jotka ohjaavat maakuntia tehokkuuteen.

Pohdittaessa kysymystä 3 miljardin kustannusten hillitsemisestä, on huomioitava, että nykyjärjestelmä on paitsi osittain vaikuttavuudeltaan heikko niin myös kustannuksiltaan kestävä. Nykyinen kustannusten kasvu ei voi jatkua. Ehdotetulla uudistuksella voi olla mahdollista muuttaa kehityksen suuntaan ja hillitä kustannusten kasvua merkittävästi.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos velvoittaa maakunnat perustamaan liikelaitoksiensa yhteyteen suoran valinnan palveluiden tehtäviä varten sote-keskuksen sekä suunhoidon yksikön tai useampia. Lakiluonnoksessa on listattu palvelut, joita sote-keskuksen ja suunhoidon yksikön on tarjottava. Tämä varmistaa kauppakamarien näkemyksen mukaan palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa.

On kuitenkin tunnustettava, että maan eri osat ovat hyvin erilaisia, eikä nykyjärjestelmäkään pysty tarjoamaan täysin yhdenvertaisia palveluita kaikissa maakunnissa kaikilla mittareilla määriteltynä. Joissakin paikoissa vaihtoehtojen määrä palveluntarjoajien suhteen tulee olemaan pienempi kuin toisaalla. Myös etäisyydet palveluihin saattavat vaihdella.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuun siirtäminen maakunnille nykyisiltä kunnilta tulee kokonaisuutena yhdenvertaistamaan palveluiden saatavuutta ja parantamaan joidenkin varsinkin pienempien kuntien alueella asuvien palveluita. Ottaen huomioon nykyisten järjestäjien määrän, on kannatettavaa, että järjestämisvastuu siirtyy pienemmälle määrälle järjestäjiä.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

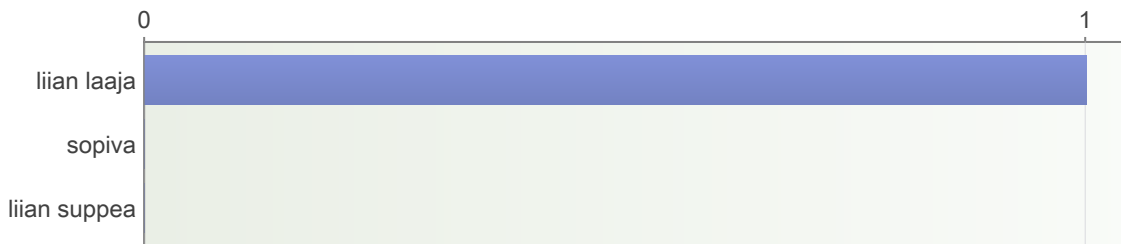
Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarit pitävät kannatettavana, että sote-keskusten palveluvalikoimaan kuuluu myös erikoislääkärien palveluita. Tämä tukee integraatiota perus- ja erikoistason palveluiden välillä sekä vähentää asiakkaan ”pompottelua” paikasta toiseen. Asiakas saa tarvitsemaansa hoitoa nopeammin ja joustavammin ja hoitoketju pysyy eheämpänä.

Lakiluonnoksen 2. momentin lista sote-keskuksen suoran valinnan palveluista erikoisalojen osalta pitäisi kuitenkin pystyä perustelemaan esimerkiksi tilastotiedoilla erikoisalojen käyttömääristä (silmätaudit, sisätaudit, geriatria ja lastentaudit). Kauppakamarien mukaan hallituksen tulisi vielä harkita listan tarkoituksenmukaisuutta. Varsinkin silmätautien sisällyttämisen sote-keskusten pakolliseen valikoimaan on arvioitu nostavan kustannuksia merkittävästi. Asiaa tulisi valmistella lisää ottaen huomioon myös pk-yritysten toimintamahdollisuudet. Liian laajat veloitteet sote-keskusten tuottamille palveluille, nostavat kynnystä päästä sote-keskuksen palveluntuottajaksi. Uudistuksen tulee mahdollistaa myös pk-yritysten toimintaedellytykset palveluntuottajina sekä verkostomaisesti muiden yrittäjien kanssa.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

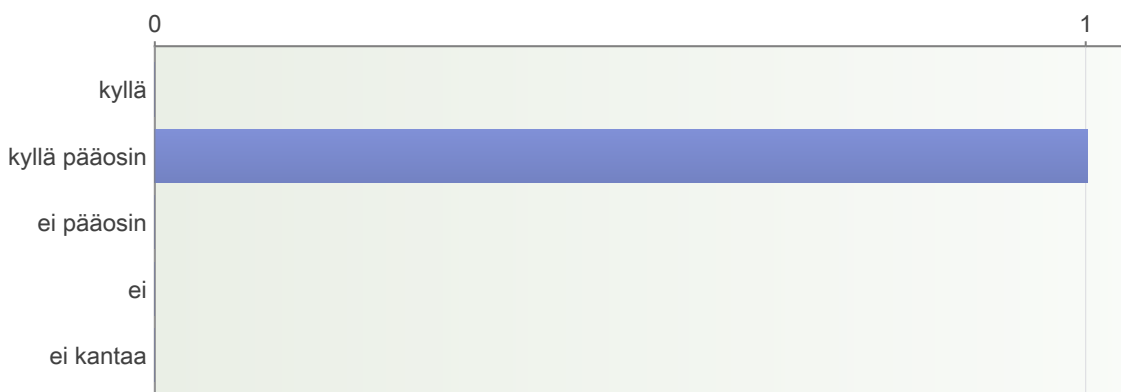
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien mukaan esitetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima on liian laaja toteutettavaksi esitetyllä rahoitusmallilla. Suunhoidon yksikköjen palveluita ja rahoitusmallia tulisi vielä tarkastella.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

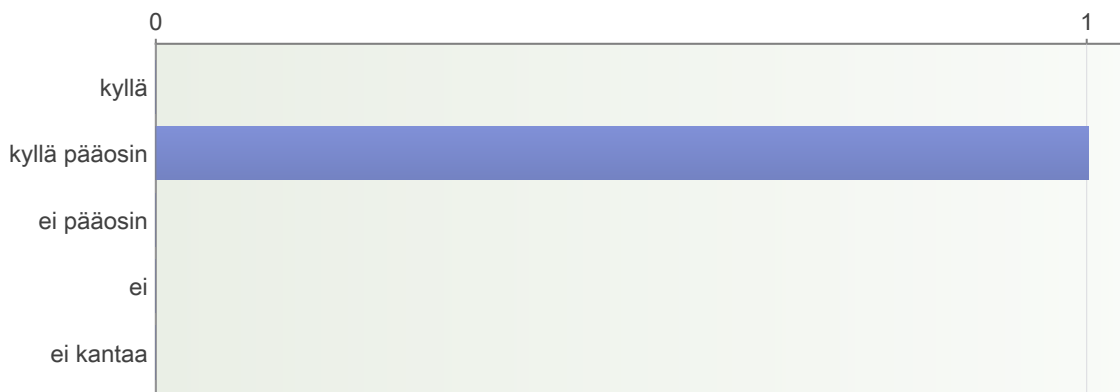
Vastaajien määrä: 1

- On erittäin tärkeää, että maakunnan asukkaille tiedotetaan avoimesti, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palveluiden piiriin ja mitkä ovat maakunnan liikelaitoksessa toteutettavia muita kuin suoran valinnan palveluita.

18 §:n toisessa momentissa todetaan, että ”Maakunnan on päätettävä eri erikoisalojen konsultaatio- ja avovastaanottopalvelujen vähimmäislaajuus siten, että se vastaa maakunnan asukkaiden palvelutarpeisiin”. Määritelmä ”maakunnan asukkaiden palvelutarpeet” sote-keskusten palveluvalikoiman laajuutta ohjaavana määritelmänä on liian epätarkka ja moniselitteinen. Hallituksen tulisi pohtia, tarvitaanko määritelmää lainkaan.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Sama määritelmä ”maakunnan asukkaiden palvelutarpeet” on moniselitteinen myös suunhoidon suoran valinnan palveluiden kohdalla. Määritelmää tulisi tarkentaa.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 37 §:n säädettäisiin maakuntien ja sote-keskusten yhteistyöstä liittyen maakunnan liikelaitoksen palveluihin kuten sosiaalihuollon palveluihin, joita voidaan antaa sote-keskuksissa. Yhteistyö ja integraatio sosiaali- ja terveyspalveluiden välillä on tärkeää, sillä se tukee asiakkaan kokonaisvaltaista hoitoa. Kauppakamarit pitävät asiakkaan palvelutarpeista lähtevää ns. yhden luokun palveluperiaatetta kannatettavana.

Pykälän kolmannessa momentissa määrättäisiin, että sote-keskuksen on annettava 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa palveluissa maakunnan liikelaitoksen henkilöstön käyttöön sen tarvitsemat toimitilat maakunnan kanssa sovittuna tavalla. Tämä velvoite ei saa johtaa sote-keskusten tilojen tehotomaan käyttöön, mikäli esimerkiksi maakunnan liikelaitoksen tilatarve on satunnaista.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarit korostavat, että asiakkaan on saatava kaikissa olosuhteissa avoimesti tieto vaihtoehtoista myös maakunnan liikelaitoksen ja sen palveluyksiköiden valintaan liittyen.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

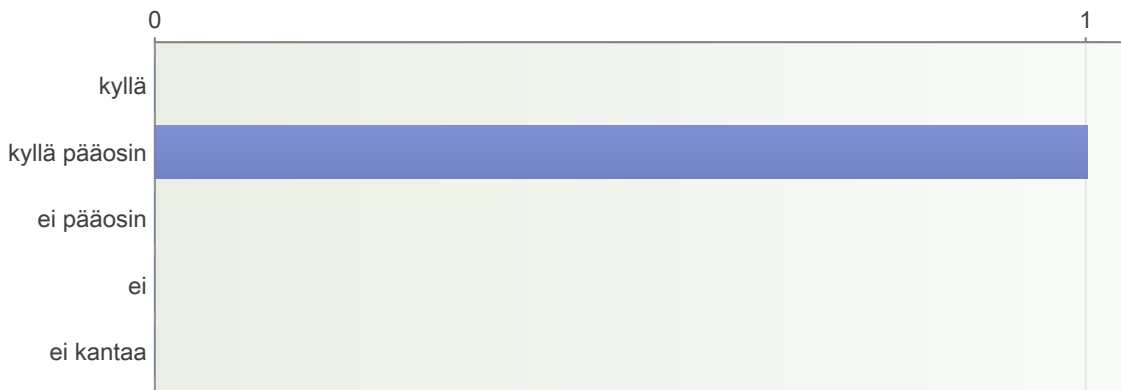
- Kauppakamarit pitävät kannatettavana, että asiakassetelin käyttöä esitetään nykyisessä lakiluonnoksessa laajempaan kuin edellisessä esityksessä. Kauppakamareiden mukaan asiakasseteli voitaisiin ottaa käyttöön esitettyä laajemminkin. STM:n omien arvioiden mukaan yksityisen palveluntuotannon osuus julkisesti rahoitetuista sosiaali- ja terveyspalveluista oli 16 prosenttia vuonna 2015. Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi osuuden nousevan uudistuksen myötä 24 prosenttiin vuoteen 2024 mennessä. Erikoissairaanhoidossa yksityisen palveluntuotannon osuus kasvaa samassa ajassa neljästä prosentista seitsemään prosenttiin.

Nämä luvut osoittavat, että uudistus avaa sosiaali- ja terveydenpalvelutuotannon markkinoita maltillisesti. Tavoite kustannusten hillitsemistä vaatii, että myös erikoissairaanhoidon palveluja avataan kilpailulle riittävästi.

Asiakaseteleihin liittyen kauppakamarit ehdottavat lisäystä 71 §:n ja 72 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin. Nykyisten palvelutarjoajien keskuudessa herättää epätietoisuutta se, voiko esimerkiksi asumispalvelua saava asiakas jatkossakin maksaa paremmasta asumisen/hoidon tasosta itse lisää myönnettävän asiakassetelin päälle. Lakiluonnos ei tätä kiellä, mutta epätietoisuuden poistamiseksi, yksityiskohtaisia perusteluita olisi hyvä täydentää. Kauppakamarien mukaan asiakkaiden tulisi voida halutessaan käyttää omia varojaan lisäpalveluiden rahoittamiseen asiakassetelin ja/tai henkilökohtaisen budjetin arvon lisäksi. Edellisen lakiluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa tämä oli huomioitu.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

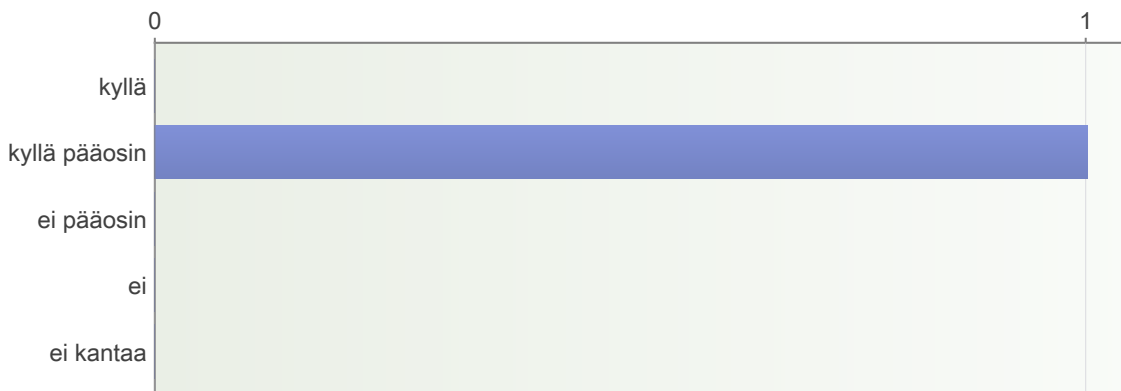
Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien näkemyksen mukaan maakuntien liikelaitokselle ehdotettava mahdollisuus rajata asiakassetelillä maksettavia palveluita 24 §:n toisessa momentissa kirjatun palvelukokonaisuuksien toimivuuden perusteella olisi liian epämääräinen ja laaja. Kauppakamarit ehdottavat tämän rajaamisperusteen poistamista.

Asiakkaan valinnanvapautta ei saa perusteettomasti rajata. Lakiluonnoksen maakunnille antama laaja rajoitusmahdollisuus saattaa johtaa joissakin maakunnissa paljon muita suppeampaan valinnanvapauteen. Myös kustannustehokkuus vaatii, että erikoissairaanhoidon palveluita avataan kilpailulle. Uudistuksen tavoitteita ei voida saavuttaa, jos maakunnat suojelevat omaa tuotantoaan liiallisesti.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien mahdollisuudet rajata asiakassetelillä maksettavien palveluiden käyttöä ollaan säätämässä liiankin vahvaksi (kts. kohta 11 b). Kuten kohdassa 11 a) mainittua, uudistus on avaamassa makkinoita maltillisesti, eikä markkinoiden avaaminen vaaranna erikoissairaanhoidon valtakunnallista ja alueellista palvelujärjestelmää.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli on merkittävä väline toteuttaa asiakkaan valinnanvapautta, joka on koko esitetyn uudistuksen ytimessä. Valinnanvapaudella tavoitellaan asiakaskeskeisten palveluiden lisäksi sote-palveluiden saatavuuden kasvattamista ja sitä kautta nopeampaa hoitoon pääsyä sekä kilpailun tuomaa laadun paranemista sekä parhaimpien toimintatapojen leviämistä. Jotta nämä tavoitteet toteutuvat, on valinnanvapauden toteuduttava riittävässä laajuudessa ja myös erikoissairaanhoidon palveluja on avattava kilpailulle.

Kauppakamarien mukaan maakuntien järjestämistä johtavana periaatteena on oltava asiakkaan lainpuitteissa tapahtuva mahdollisimman laaja valinnanvapaus, jota on syytä rajoittaa vain painavin perustein. Maakuntien liian voimallinen asiakassetelillä maksettavien palveluiden rajoittaminen johtaisi asiakkaan valinnanvapauden kapenemiseen, uhkasi heikentää asiakkaan saamien palveluiden laatua ja saatavuutta sekä pahimmassa tapauksessa vielä estäisi kustannustehokkuuden syntymisen. Asiakkaat joutuisivat eriarvoiseen asemaan riippuen maakunnasta ja sen tekimistä päätöksistä.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä johtavien toimien toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien mukaan asiakassetelijärjestelmä turvaa maakunnalle jopa liialliset ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun näkökulmasta. Maakuntien liiallinen ohjaus ja vaikutus voi vesittää asiakkaan valinnanvapautta tarkoituksettomasti sekä pahimmillaan uhata uudistuksella saavutettavia hyötyjä.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

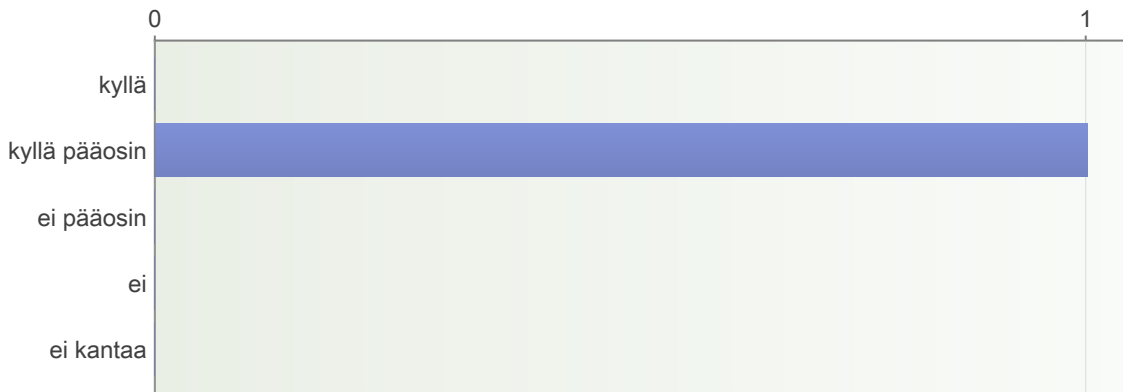
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Verrattuna nykyjärjestelmään henkilökohtainen budjetti lisäisi merkittäväällä tavalla niiden vanhus- ja vammaispalveluiden piirissä olevien henkilöiden mahdollisuuksia vaikuttaa omiin palveluihinsa, joille henkilökohtainen budjetti myönnettäisiin. Kauppakamarit pitävät henkilökohtaista budjettia erittäin kannatettavana ja arvioivat, että lakiluonnos mahdollistaa asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

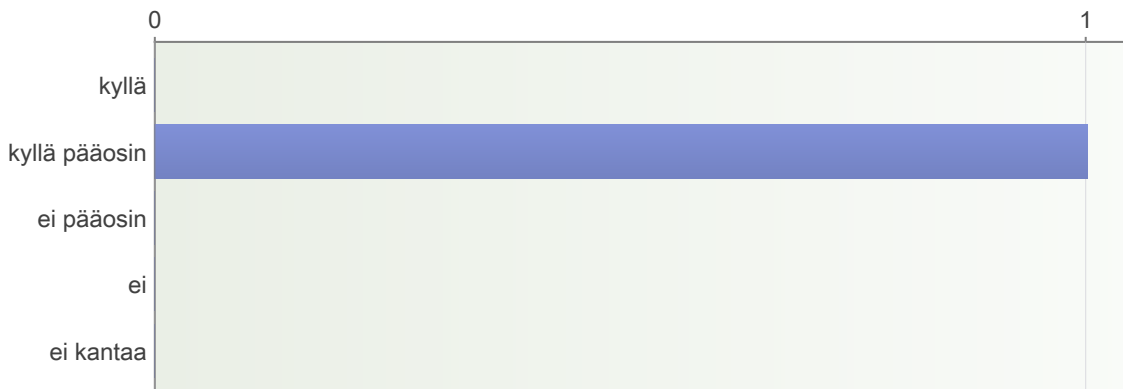
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan oikeudet saada neuvontaa ja ohjausta turvataan lakiluonnoksessa. Lakiluonnoksen 5 §:n säädökset asiakassuunnitelmasta vaativat tiivistä yhteistyötä eri palveluntuottajien välillä.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

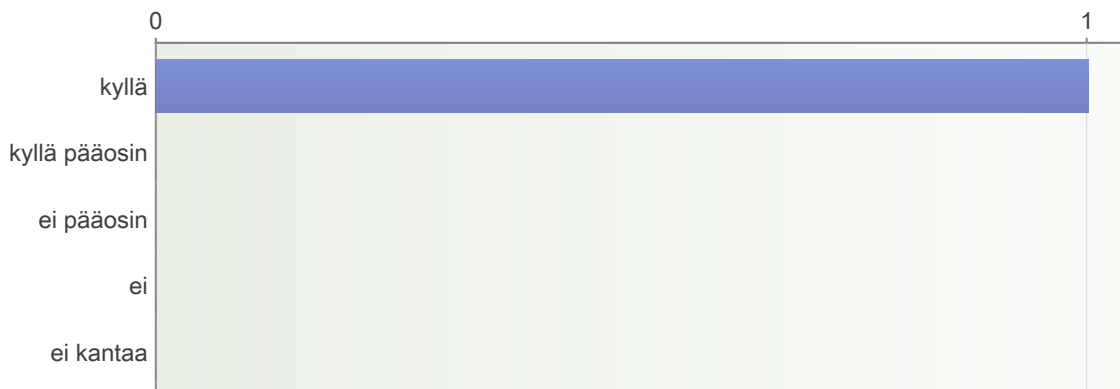
- Kauppakamarien arvion mukaan lakiluonnoksessa on pääosin selkeät säädökset palveluntuottajien hyväksymismenettelyille, joissa avoimen tiedon merkitys korostuu hyvin.

Kauppakamari pitää kuitenkin 39 §:n toisessa momentissa olevaa palvelusuhdevaatimusta epätarkoituksenmukaisena ja esittää sen poistamista.

39 §:n kolmannessa momentissa oleva vaatimus toiminnasta vastaavan lääkärin vähintään 30 tunnin viikkotyöpanoksesta yksikössä ei ole perusteltu, minkä vuoksi kauppakamarit esittävät tämän vähimmäisvaatimuksen poistamista.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

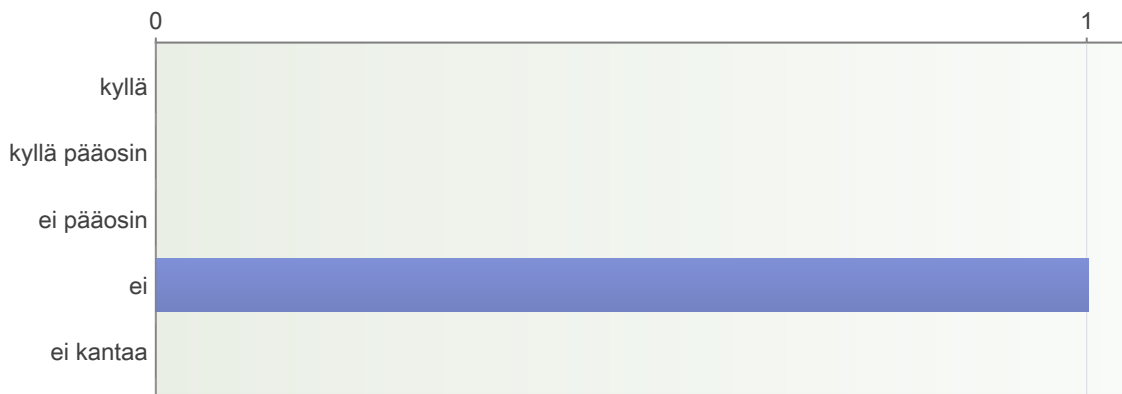
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 42 § antaa maakunnille tarpeettomankin suuret valtuudet järjestämisvastuun toteuttamiseen.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

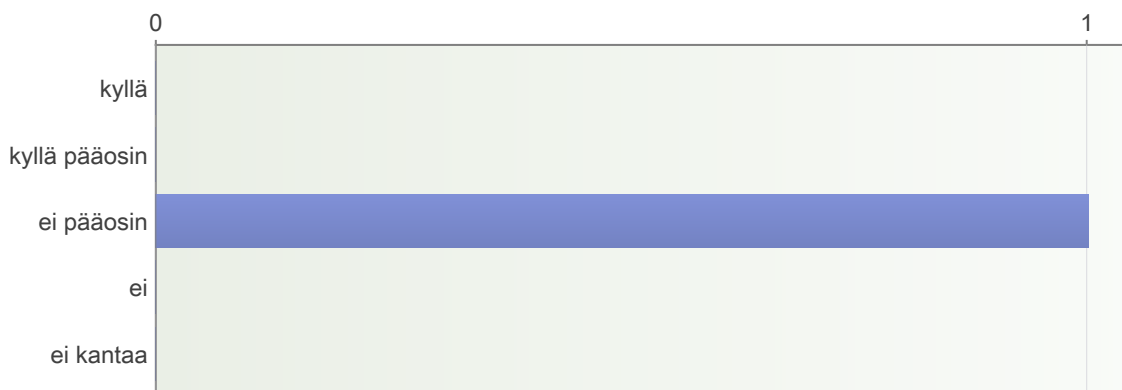
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 51 §:n kolmannen momentin mukainen 30 päivän ilmoitusaika maakunnan ilmoittaessa palveluntuottajalle korvausten määrän muuttumisesta on lyhyt. Vaikka palveluntuottaja voi irtisanoa sopimuksensa maakunnalle (ja saa noudattaa kuusi kuukautta vanhoja hintoja) mahdollistaisi pitempi ilmoitusaika paremmin varautumisen muutoksiin ja olisi paremmin sopimusoikeudellisen lojaliteettivelvoitteen mukainen. Tarkoitushan on kuitenkin pyrkiä pitkiin yhteistyösuhteisiin ja kehitystyöhön.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa on tarkoituksenmukaisia säännöksiä erilaisten tuottajien tasavertaisuuden aikaansaamiseksi. Kauppakamarien mukaan valinnanvapauslaki on kuitenkin riittämätön kilpailuneutraliteetin näkökulmasta. Kun aiemman esityksen maakunnan liikelaitoksille ehdotetusta yhtiöittämisvelvollisuudesta on uudessa lakiesityksessä luovuttu, on liikelaitosten poikkeavaan verokohteluun ja konkurssisuojaan liittyvät kilpailuneutraliteettiongelmat ratkaistava muulla tavoin. Tähän velvoittaa jo EU:n valtioneuvoston päätös.

Nyt lakiehdotuksessa ollaan puuttumassa vain tuloverotukseen, mutta maakuntien liikelaitoksille ei voi sallia myöskään kiinteistöveroon, varainsiirtoveroon, arvonlisäveroon tai konkurssisuojaan liittyviä erivapauksia. Sääntelyssä on huolehdittava siitä, että maakunnan liikelaitos ei nauti yksityiseen yritykseen verrattuna edullisempaa kohtelua tulo-, kiinteistö- varainsiirto- tai arvonlisäverotuksessa taikka konkurssitilanteissa. Jos näin ei tehdä, joudutaan asiaa korjaamaan hyvin todennäköisesti EU:n komission puuttuessa asiaan esimerkiksi kantelujen johdosta.

59 §:ssä veloitetaan tuottaja antamaan maakunnalle tiedot jopa palvelujensa kustannuksista. Tällöin tuottaja joutuisi paljastamaan maakunnalle keskeisiä liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja, joiden salaamiseen sillä olisi normaaliin tapaan liiketoiminnallinen intressi. Liike- ja ammattisalaisuuksien tai vastaavien sensitiivisten tietojen paljastaminen olisi arveluttavaa jopa kilpailulainsäädännön valossa. Tiedot jouduttaisiin ehdotuksen mukaan antamaan maakunnalle, joka saattaisi olisi tuottajan kilpailija samoilla relevanteilla suoran valinnan markkinoilla. Näin kilpailijoiden välillä vaihtuisi luottamuksellisia tietoja, jotka kilpailijoiden tulisi normaalisti pitää salassa toisiltaan. Lainkohdassa tulisi vähintään antaa tuottajalle mahdollisuus kieltäytyä tietojen antamisesta edellä mainituissa tilanteissa.

60 §:ssä palveluntuottajalle asetetaan vastuu palveluunsa liittyneiden hoitokomplikaatioiden ja vastaavien korjaamisen kustannuksista. Tätä kohtaa tulisi täsmentää. Palveluntuottajalla ei voi olla vastuuta hoitokomplikaatioista joihin se ei ole voinut vaikuttaa. Myös vahingonkorvausoikeuden mukaan vahingollisella teolla ja sen seurauksella tulee olla kausaaliyhteys. Hoitokomplikaatioiden kohdalla kausaaliyhteyttä voi olla vaikea osoittaa.

Varsinaisille hoitovirheille on oma vakuutusjärjestelmänsä, mutta muiden komplikaatioiden osalta kustannuksiin jouduttaisiin varautumaan erillisin vakuutuksin, mikä tulee vaikuttamaan erityisesti pienten toimijoiden mahdollisuuksiin osallistua valinnanvapauspalvelujen tuottamiseen. Tässä yhteydessä on ehdottomasti toimittava siten, että kaikki toimijat vastaavat samalla tavalla hoitokomplikaatioiden kustannuksista. Tämä tarkoittaa sitä, että myös julkisomisteiset tuottajat mukaan lukien maakunnan liikelaitokset vastaavat komplikaatioiden kustannuksista täsmälleen samalla tavalla kuin yksityiset tuottajat. Tämä on syytä kirjata selvästi näkyviin pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

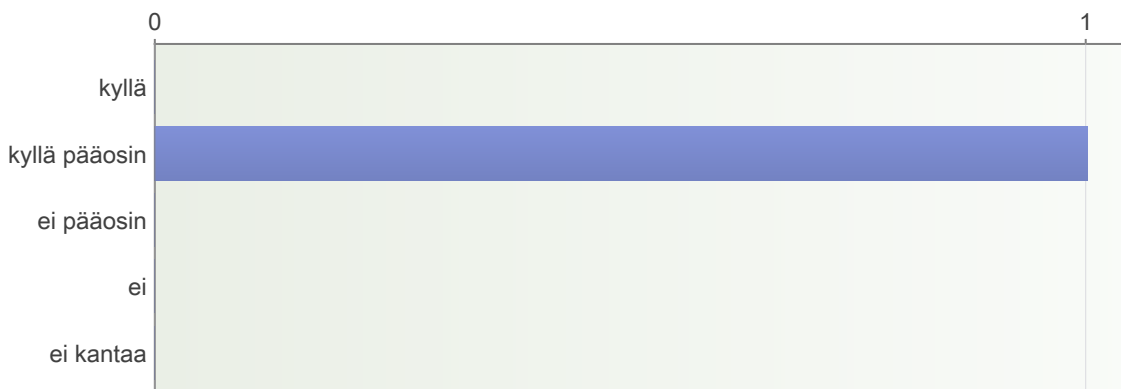
Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien mukaan sote-palveluiden rahoitukseen suoran valinnan palveluiden osalta on tärkeää löytää tasapainoinen malli, joka ei kannusta ali- eikä ylihoitamaan asiakkaita.

65 §:ssä muissa kuin suun hoidon palveluissa kiinteän korvauksen osuudeksi on säädetty vähintään 2/3 joka on melko korkea taso. Harkita voisi myös hieman alempaa kiinteää korvausta ja suurempaa suorite- ja muilla perusteilla maksettavien korvausta määrää, jolloin korvaustasoa olisi helpompi ohjata. Ruotsin kokemusten perusteella korvaustasoa jouduttaneen säätämään useinkin valinnanvapausjärjestelmän kehittyessä.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

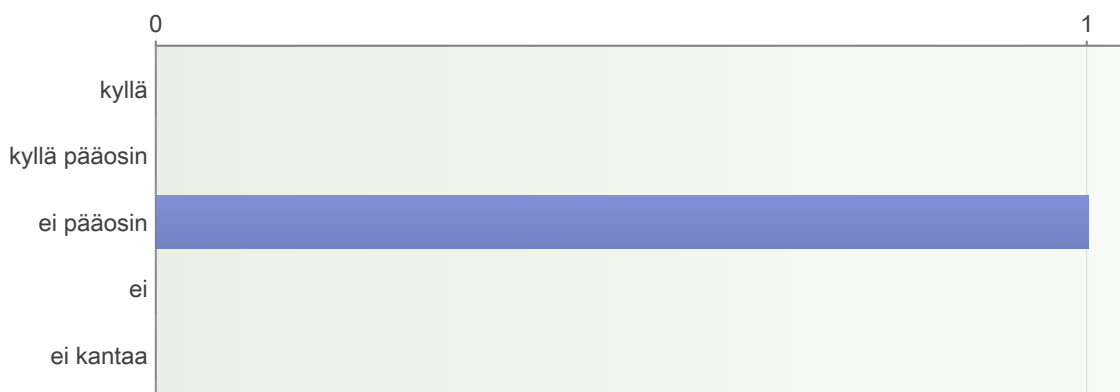
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Muilla korvauksilla, joita maksetaan suorite- ja hoitoperusteisesti on suuri merkitys järjestelmän ohjauksen kannalta. Kuten kohdan 16 a) vastauksessa todettua, kiinteän korvauksen taso voi olla liian suuri ja muiden korvausten määrä liian pieni. Suoritteista maksettavilla korvauksilla on helpompi ohjata järjestelmää tasapainoiseen suuntaan.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien mukaan lakiluonnos ei takaa yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen sote-keskukselle, sillä kilpailuneutraliteetti ei toteudu täysin. Vaikka sote-keskuksille maksettava rahoitus on yhdenmukaista, uhkana on, että maakunnat tukevat omien liikelaitostensa toiminnan kustannuksia esim. tarjoamalla tiloja toimintaa varten. On myös epäselvää tuleeko maakunta nauttimaan yksityiseen yritykseen verrattuna edullisempaa kohtelua tulo-, kiinteistö- varainsiirto- tai arvonnäisäverotuksessa taikka konkurssitilanteissa.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

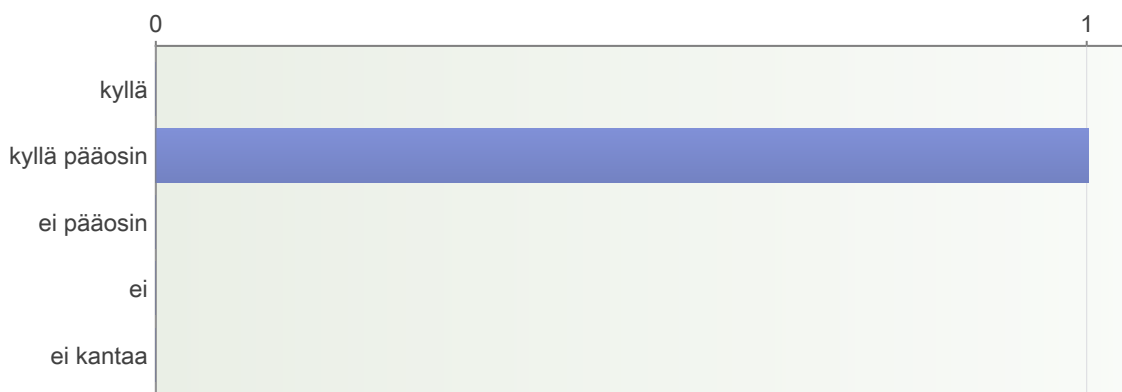
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien näkemyksen mukaan säännökset turvaavat palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa. Siirtymäaika on liiankin pitkä.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

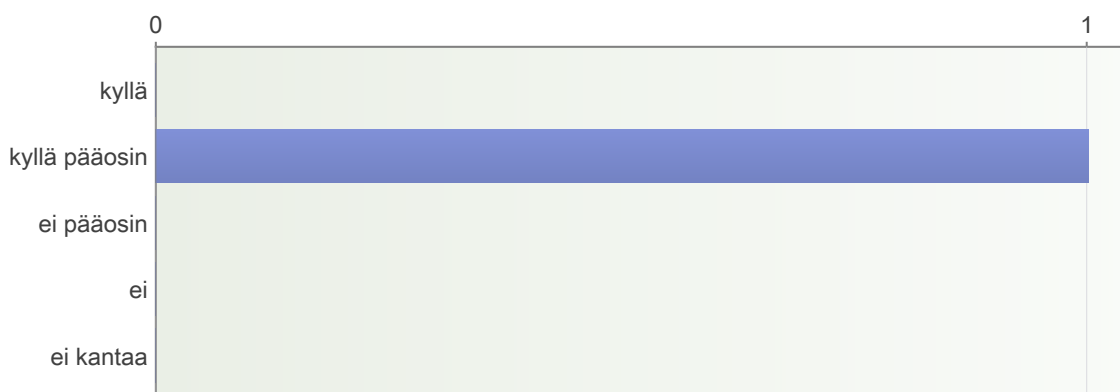
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Siirtymäaika turvaa palveluiden saatavuuden asiakkaan näkökulmasta, mutta Kauppakamarien mukaan siirtymäajan säännökset ovat epäreilut yksityisiä palveluntuottajia kohtaan. 88 §:n toisen momentin kirjaus sote-keskuksen valintaan liittyen antaisi maakunnan liikelaitoksille epäreilua kilpailuetua yksityisiin palveluntuottajiin nähden. Säädöksen mukaan, jos maakunnan asukas ei ole valinnut sote-keskusta ennen 1.1.2021, asiakas saa vuoden 2021 ja 2022 aikana suoran valinnan palvelut asuinkuntansa liikelaitokseen kuuluvasta sote-keskuksesta. Kolmannessa momentissa säädetään, että jos asiakas ei ole tehnyt palveluistaan vastaavan sote-keskuksen valintaa vuoden 2022 loppuun mennessä, maakunnan on osoitettava asukkaalle sote-keskus, joka on maakunnan alueella parhaiten asukkaan saavutettavissa. Paitsi, että nämä säädökset antaisivat epäreilulla tavalla etumatkaa julkisen sektorin sote-keskuksille, säädökset eivät myöskään olisi asiakkaan etu, koska hänelle ei heti osoitettaisi parhaiten saavutettavissa olevaa sote-keskusta.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

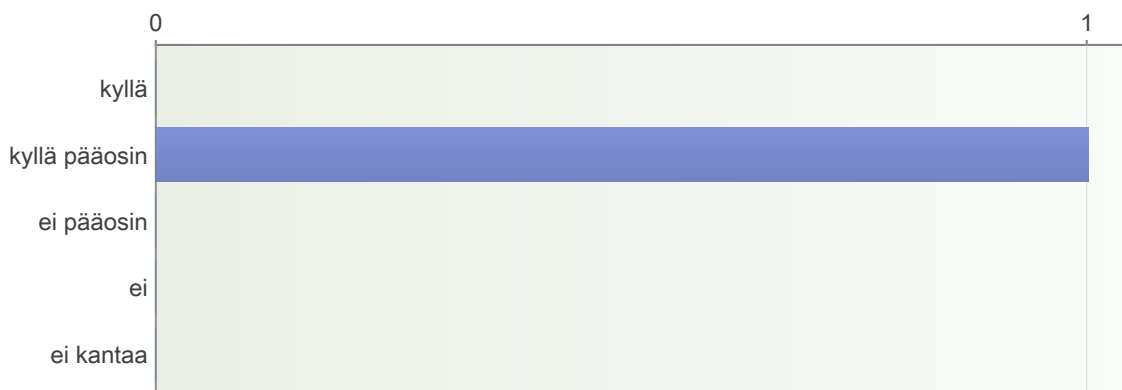
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien mukaan esitys turvaa yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajien toimintaedellytykset kohtuullisesti, mutta ei parhaalla mahdollisella tavalla. Kilpailuneutraaliteetti julkisten ja yksityisten palveluntuottajien välillä jää osittain toteutumatta. Kuten vastauksissa kysymyksiin numero 15 ja 16 c) on todettu maakuntien liikelaitosten esimerkiksi verotukseen liittyvät edut verrattuna yksityisiin toimijoihin asettavat yksityiset ja julkiset toimijat osittain epäreiluun kilpailuasemaan.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

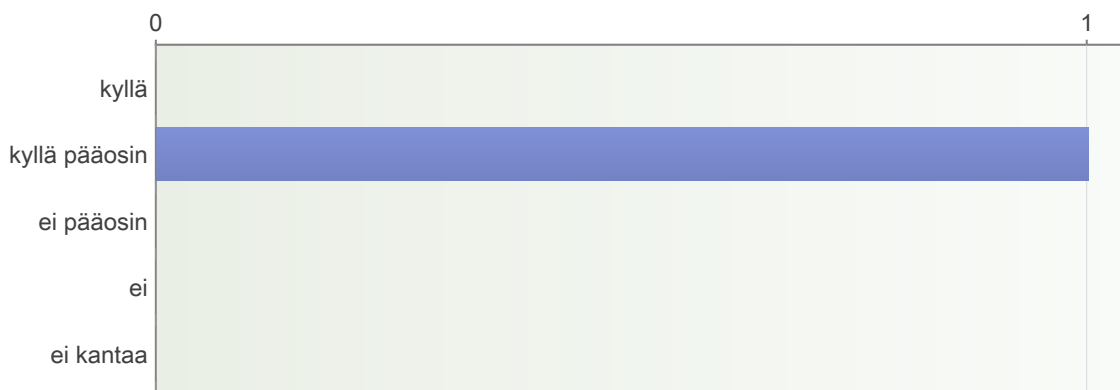
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys antaa kauppakamarien näkemyksen mukaan kohtuullisen hyvät edellytykset myös pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajana. Ongelmaksi voi kuitenkin muodostua liian laajat velvoitteet sote-keskusten tuottamille palveluille, jotka nostavat pienten toimijoiden kynnystä päästä sote-keskuksen palveluntuottajiksi. Uudistuksen tulee mahdollistaa pienten toimijoiden verkostomainen toiminta muiden yrittäjien kanssa.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kauppakamarien näkemyksen mukaan uudistuksen vaikutukset on arvioitu parhaalla mahdollisella tavalla olemassa olevien tietojen valossa. Täydellisesti uudistuksen vaikutuksia on mahdotonta arvioida. Valmiutta korjausliikkeisiin on tarvittaessa käytettävä, kun uudistus on laitettu täytäntöön.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

-

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- -

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- 18 §:n toisen momentin määritelmä ”maakunnan asukkaiden palvelutarpeet” poistettava tai tarkennettava.

24 §:n toisessa momentissa maakuntien liikelaitokselle ehdotettava mahdollisuus rajata asiakassetelillä maksettavia palveluita palvelukokonaisuuksien toimivuuden perusteella tulisi poistaa.

39 §:n toisessa momentissa oleva palvelusuhdevaatimus pitäisi poistaa.

39 §:n kolmannessa momentissa oleva vaatimus toiminnasta vastaavan lääkärin vähintään 30 tunnin viikkotyöpanoksesta yksikössä tulisi poistaa.

71 §:n ja 72 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin lisättävä, että asiakas voi halutessaan käyttää omia varojaan lisäpalveluiden rahoittamiseen asiakassetelin ja/tai henkilökohtaisen budjetin arvon lisäksi.